

A jelölt kódszáma:

Državni izpitni center

P 2 1 1 A 1 0 3 1 1

TAVASZI VIZSGAIDŐSZAK

MAGYAR NYELV ÉS IRODALOM

1. feladatlap

Nem művészi szöveg elemzése

2021. május 31., hétfő / 60 perc

Engedélyezett segédeszközök:

A jelölt golyóstollat vagy töltőtollat hoz magával.

A feladatlaphoz két értékelőlap is mellékelve van.

A nem művészi szöveget tartalmazó perforált lapot a jelölt ki is tépheti.

SZAKMAI ÉRETTSÉGI VIZSGA

ÚTMUTATÓ A JELÖLTNEK

Figyelmesen olvassa el ezt az útmutatót!

Ne lapozzon, és ne kezdjen a feladatok megoldásába, amíg azt a felügyelő tanár nem engedélyezi!

Ragassza vagy írja be kódszámát az erre kijelölt helyre ezen az oldalon és az értékelőlapon!

A feladatlap 18 feladatot tartalmaz, és összesen 60 pont érhető el. A feladatlapban a feladatok mellett feltüntettük a lehetséges pontszámot is.

A megoldásokat írja olvashatóan, a nyelvtani és a helyesírási szabályoknak megfelelően, írott betűkkel az erre kijelölt helyre! Csak golyóstollat vagy töltőtollat használhat. A feleletválasztós feladatoknál – ha a feladat utasítása nem kívánja másképp – csak egy betűjelet karikázzon be! Az esetleges rossz megoldást húzza át, majd válaszát írja le újra! Az olvashatatlan megoldásokat és a zavaros javításokat 0 ponttal értékeljük.

Bízzon önmagában és képességeiben! Eredményes munkát kívánunk.

A feladatlap terjedelme 12 oldal, ebből 3 üres.

Melléklet az 1. feladatlaphoz**I. Rovarok a konyhában**

1. Izgalmas világban élünk, amely tele van ígéretekkel, újításokkal és lehetőségekkel. De ebben a világban jelentős kihívásokkal is szembesülünk, például a gyorsan növekvő népességgel. Az egyre nagyobb és igényesebb lakosság élelmezéséhez – a becslések szerint 70 százalékkal – meg kell növelnünk az élelmiszer-termelést. Az erőforrásaink, mint a szárazföldek, a tengerek, a víz és az energia, korlátozottak. A globális állattenyésztés a mérete miatt óriási terhet jelent a környezetre nézve, ez az iparág több üvegházhatású gázt bocsát ki, mint az autók, a vonatok és a repülőgépek együttesen. A növénytermeléshez és az állattartáshoz szükséges területeket erdőirtással szerzik meg, a „nagyüzemi állattartásnak” van egy másik hátulütője is, az állatok jóléte forog kockán, rengeteg állat él rossz körülmények között.

2. Mi a megoldás? Hogyan elégíthetjük ki az egyre növekvő fehérjeigényt? Az egyik lehetséges megoldás az entomofágia, azaz a rovarézés. A rovarok egészséges és tápláló alternatívái az olyan, nagy mennyiségben fogyasztott ételeknek, mint a csirke-, a sertés- vagy a marhahús. Sok bennük a fehérje és az egészséges zsír, valamint tartalmaznak az emberi szervezet számára nélkülözhetetlen tápanyagot is.

3. Míg a nyugati ember számára nagyon idegen ez az ötlet, a világon vagy kétmilliárd ember étrendjén rendszeresen szerepelnek rovarok. A legtöbb nyugati országban ugyanakkor undorral tekintenek az entomofágiára, a rovarok fogyasztását primitív viselkedésnek tartják, és abban a tévhitben élnek, hogy a fejlődő világban élők az éhezés miatt esznek rovarokat.

4. Sokan nem azért gyakorolják az entomofágiát, mert nincs más ételük, hanem mert szeretik a rovarok ízét, és azok régóta részei a helyi táplálkozási kultúrának; sőt néha azért, mert ínycségnak tartják az ízeltlábúakat.

5. Akár csemegék, akár nem, az ehető rovarok környezetvédelmi szempontból mindenképpen ideálisak. A kutatások szerint a tücskök a csirkénél kétszer hatékonyabban alakítják át a takarmányt, a sertésekhez képest négyszeres, a szarvasmarhákhoz képest pedig 12-szeres az előnyük, ráadásul jóval kevesebb takarmányt és vizet igényelnek, mint a hagyományos háziállatok. A tápértékük és a nevelésükhöz szükséges erőforrások mennyisége alapján a rovarok valóban életképes megoldásnak tűnnek arra, hogy fenntartható módon elégítsük ki a fehérjék iránti igényt. Azt azonban nehéz lenne megmondani, milyen hatása lenne a rovarok tömeges előállításának a környezetre nézve, vagy hogy ez hosszú távon valóban fenntartható lenne-e.

6. Aktív felvilágosításra lenne szükségünk a rovarézés előnyeiről ahhoz, hogy megváltoztassuk a hozzáállást és az ételválasztási szokásokat. Az is fontos, hogy olyan vonzó fogásokkal álljunk elő, amelyeket az emberek szívesen fogyasztanak. Ha le akarjuk bontani a tudati gátakat, akkor ezt olyan ételekkel kell megtennünk, amelyek nem csupán jóízűek, hanem ránézésre is étvágygerjesztőek. Mint minden változáshoz, ehhez is idő kell. Az ehető rovarok ipara egyelőre még gyerekcipőben jár.

II. Néhány kedvelt ízeltlábú és elkészítési módjuk

1. TÜCSÖK	2. SKORPIÓ	3. LISZTBOGÁR	4. ÓRIÁSHANGYA
Grillezve, sütve, főve vagy porítva fogyasztják. Fűszerezve, pl. fokhagymás, chilis szószban, valamint csokibundában népszerű.	Grillezve vagy szárítva igazi délkelet-ázsiai ínycségnak. Húsa a garnélarákéra emlékeztet, vélhetően a közös kételtű ősök okán.	Grillezve, konzervben, élő vagy fagyasztva szárított formában fogyasztják. Íze a pirított mogoróéra hasonlít. Süteménybe vagy kenyérbe sütik, illetve bundázva fogyasztják.	Szárítva, elsősorban fűszerként, teaízesítőként használják. Savtartalmának köszönhetően citrusos ízt kölcsönöz az ételeknek, italoknak.
TÁPANYAGTARTALMUK			
fehérje, kalcium, zsírsavak, vas, cink, B-vitamin	fehérje, rostok, kalcium	fehérje, réz, zsírsavak, vas, kálium, cink	fehérje, vas, kalcium

(A Világunk titkai, 2019/4. nyomán)

Üres oldal

Figyelmesen olvassa el a mellékelt szöveget, majd oldja meg az alábbi feladatokat!

1. Melyik stílusréteg jegyei vannak túlsúlyban az I. szövegben? Karikázza be a megfelelő betűjelet!
- A hivatalos
 - B tudományos-szakmai
 - C publicisztikai
 - D társalgási

(1 pont)

2. Nevezzen meg a kiválasztott stílusrétegnek megfelelő két stílusjegyet, és írjon ki rájuk a szövegből egy-egy példát!

Stílusjegy _____

Példa _____

Stílusjegy _____

Példa _____

(4 pont)

3. Fogalmazza meg, mi lehet az I. szöveg címének elsődleges jelentése!

(2 pont)

4. Miért undorodnak az emberek a rovarok fogyasztásától? Két dolgot említsen!

(2 pont)

5. Fogalmazza meg röviden (max. 20 szóban), mi a II. szöveg célja!

(2 pont)

6. Igazak (I) vagy hamisak (H) az I. szövegre vonatkozó állítások? Karikázza be a megfelelő betűjelet!

Nyugaton az emberek szinte minden nap esznek rovarokat.	I	H
A mai világban nem a lehetőségeket kell kihasználni, hanem a kihívásoknak kell megfelelni.	I	H
A rovarok fogyasztásával hozzájuthatunk az életfontosságú fehérjékhez.	I	H
Ízletes és gusztusos ételeket kell készítenünk az ízeltlábúakból, ha azt akarjuk, hogy az emberek megbarátkozzanak ezekkel a fogásokkal.	I	H

(4 pont)

7. Írja be a táblázatba a megfelelő rovar sorszámát!

Állítás	A rovar sorszáma
Citrom helyett ízesítőnek is használják.	
Por alakban is élvezhető.	
Rostban is gazdag.	
Rezet és cinket is tartalmaz.	

(4 pont)

8. Írja ki az I/1. részből a következő szavak szinonimáját!

találkozik, megismer _____

hátrányos következmény _____

(2 pont)

9. Értelmezze az alábbi szerkezeteket!

gyerekcipőben jár valami (I/6.) _____

valaki számára idegen az ötlet (I/3.) _____

(2 pont)

10. Karikázza be az alábbi mondat igéjét, majd a belőle képzett szavakkal egészítse ki a mondatokat!
Ha kell, toldalékolja is őket!

Már nagyon sok ember étrendjén rendszeresen szerepelnek rovarok.

A legújabb magyar film fiatal _____ nem is színészek készült.

Nem szeretek sok ember előtt _____, rettenetesen izgulok.

Az étlapon _____ levesek közül sajnos nem tudok választani.

A vetélkedőn való sikeres _____ a diákok kivívták az egész iskola elismerését.

(5 pont)

11. Bontsa szóelemekre a következő szót!

T = szótó, K = képző, J = jel, R = rag

T E R Ü L E T E K E T

(2 pont)

12. Az alábbi mondat alapján írja be a megfelelő választ a táblázat üres rovataiba!

Az ízeltlábúakból készített legvonzóbb fogásokat az emberek mindenütt szívesen fogyasztják.

A szövegbeli szó	Mondatrész értéke
készített	
emberek	
fogyasztják	
mindenütt	

(4 pont)

13. Egy tagmondat hozzáírásával fejezze be a szöveg ismeretében a következő mondatokat!

Ahhoz, hogy megváltozzanak az emberek étkezési szokásai, _____

_____.

A skorpió olyan ízű, mint a garnéla, mert _____

_____.

(2 pont)

14. Karikázza be a mondatok szerkezet szerinti csoportját (E = egyszerű, Ö = összetett), majd alakítsa át az egyszerű mondatot összetetté, az összetettet egyszerűvé!

Az ínyencségnek tartott rovarokat a világ több részén is megeszik. E Ö

Arra lenne az emberiségnek szüksége, hogy megváltoztassuk étkezési szokásainkat. E Ö

(3 pont)

15. Határozza meg, milyen mássalhangzótörvény érvényesül az alábbi szavakban! Írja a szavak utáni vonalra a megfelelő betűjelet!

- A írásban jelölt teljes hasonulás
- B írásban jelöletlen teljes hasonulás
- C zöngéesség szerinti részleges hasonulás
- D képzés helye szerinti részleges hasonulás
- E összeolvadás
- F rövidülés
- G kiesés

fogyasztják _____

fenntartható _____

(2 pont)

16. Egészítse ki a szöveget értelemszerűen a hiányzó kötőszókkal!

Legyen bármilyen alkalom, a sütemény nem maradhat el a menüsor összeállításakor. Mindegy, _____ a kelt tésztákat, a piskótafélét, _____ a gyorsan _____ egyszerűen elkészíthető muffinokat favorizálok, a főétel utáni desszert mindenki nagy kedvencének számít. _____ nem kedvelek az édességeket, készíthetsz sós aprósüteményt is a teázáshoz, esetleg a sörözéshez.

(4 pont)

17. Javítsa ki a következő szöveg helyesírási hibáit!

A Gasztroangyal ezuttal Szlovéniába, a Muravidékre utazik. Marcsi bejárja a vidéket, felderíti a helyi hagyományokat, és olyan Muravidéki finomságokat kóstol, mint a hajdinás vargánya leves, a bujtarépa vagy a köleses sütemény.

(3 pont)

18. A Melléklet és az alábbi szöveg segítségével készítsen egy kb. 120 szóból álló vitaindítót az iskolai kerekasztalra! A két szöveg alapján fókuszáljon a rovarok hasznos és káros voltára!

Rovarak pro és kontra...

A jelenleg Kelet-Afrikában pusztító egyiptomi vándorsáskahadak Uganda, Dél-Szudán és Etiópia felé haladhatnak tovább. Szakértők szerint a megelőző intézkedések hiánya, valamint a vándorsáskák nagy mobilitása és reprodukív potenciálja miatt magas a kockázata annak, hogy a Kenyával szomszédos országokat is letarolják a sáskák. Az ENSZ Élelmezésügyi és Mezőgazdasági Szervezetének (FAO) regionális képviselője az emberek megélhetését és az élelmiszerbiztonságot érintő fenyegetésnek nevezte a sáskajárást. A vándorsáskák eddig több tízezer hektárnyi növényzetet legeltek le Szomáliában és Kenyában...

(Forrás: <https://24.hu/kulfold/2020/01/24/saskajaras-fenyeget-harom-afrikai-orszagot/>)

Üres oldal

Üres oldal